

In memoriam

1.25 Drugi članki in sestavki

Feri Kuzmič, prijazni muzealec in bibliotekar iz Murske Sobote, 1952–2018

Mag. Franca Kuzmiča, prijaznega in zavzetega raziskovalca prekmurskih ljudi in njihove zgodovine, posebej verskih in vsakršnih kulturnih tem, smo muzealci v Slovenskem šolskem muzeju spoznavali ob naših srečanjih vse do njegove nenadne smrti 6. aprila 2018 v Betlehemu, na potovanju po Izraelu. Nekatera srečanja so bila povezana z muzejskimi, druga bolj s pedagoškimi vprašanji, spet druga pa s počitniškim druženjem v Domu muzealcev na Bledu ali s srečanji na Pokljuki. Feri je bil marsikomu tudi dragocen sogovornik in svetoalec ob različnih temah o protestantizmu in Prekmurju. Njegovo široko poznavanje kulturne zgodovine, posebej prekmurskih tiskov in šolske zgodovine tega prostora, smo poglobljali tudi ob razgovorih, ko nam je svetoval in posredoval razstavno gradivo, pa tudi on je pri nas našel kakšne šolske podatke o prekmurskih krajih. Za revijo *Šolska kronika* je najprej pripravil bibliografijo o muzejski pedagogiki in 2003 še o šolstvu v Prekmurju,¹ leta 2009 pa je pisal o pedagoški dejavnosti Števana Kūzmiča, 1737–1804.² Z našim muzejem se je povezal tudi pri temi šolski vrt in konec leta 2015 sodeloval še na okrogli mizi o Antonu Bezenšku, našem kulturnem delavcu v Bolgariji,³ kjer je v diskusiji poglobljeno predstavil njegov pomen za stenografijo. Feri ni bil le poznavalec zgodovine, teologije, bibliotekarstva in muzejske pedagogike, temveč so mu bile zaradi srednješolskega izobraževanja domače tudi teme s področja ekonomije, mdr. tudi stenografija, ki jo je celo poučeval in predstavil pregled stenografije v Prekmurju.⁴

V svojih prispevkih je mag. Franc Kuzmič na več mestih obravnaval tudi šolstvo. Tako je pisal o pedagoškem delu Mikloša Kūzmiča⁵ in o knjigah tega prvega prekmurskega katoliškega pisca, ki je od leta 1780 v šestnajstih letih izdal sedem knjig, tudi za šolsko rabo (npr. Slovenski silabikar, Sopron 1780 in abecednik 1790 ABC kni'sicza na narodni soul haszek).⁶ Leta 1992 je Feri

- 1 F. Kuzmič, Bibliografija šolstva v Prekmurju, *Šolska kronika* 2003, št. 1, str. 147–173.
- 2 Pedagoško delo Mikloša Kūzmiča, *Šolska kronika* 2009, št. 2, str. 379–386; <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/gradivo/pedagosko-delo-m.-kuzmica>
- 3 Prof. Anton Bezenšek – 14. 12. 2015, <http://www.ssolski-muzej.si/slo/news.php?item=321>.
- 4 F. Kuzmič, Stenografija v Prekmurju 1939–1954, *Kronika Pomurja* 1994, str. 6–12; <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/gradivo/stenografija>.
- 5 F. Kuzmič: Pedagoško delo Mikloša Kūzmiča za Prekmurce. *Sodobna pedagogika* 1987, št. 7–8, str. 392–393.
- 6 Pomen sedmih knjig Mikloša Kūzmiča, *Kronika Pomurja* 1994, str. 14–17; <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/gradivo/pomen-sedmih-knjig-miklosa-kuzmica>.

Mag. Franc Kuzmič predstavlja razstavo Reformacija v Prekmurju, Prešernova dvorana SAZU, Ljubljana, 7. 2. 2012 (hrani Pomurski muzej Murska Sobota).

obravnaval razvoj srednje ekonomske in družboslovne šole v Mariboru, na kateri je nekdaj več let poučeval.⁷ Pozneje je predstavil zavzemanje katoliških in evangeličanskih duhovnikov za ohranitev cerkvenega vpliva na šolo, kakor so to zahtevali od jugoslovanskih oblasti.⁸ Zanimal se je tudi za zgodovino judovstva v Prekmurju. Iz te teme je diplomiral in jo spremljal vse življenje. Tako je pisal tudi o edukaciji o holokavstvu v Sloveniji⁹ in bil še spomladi 2018 sourednik pesniške zbirke *Iz dežele daljne soboškega advokata dr. Sandorja Valyija, madžarskega Žida, tragično umrlega leta 1944.*¹⁰

Šolstva se je mag. Franc Kuzmič dotaknil tudi v vrsti krajevnih pregledov prekmurskih krajev. Ko je pisal o vrsti prekmurskih vasi, je predstavil svojo domačo vas Veščica¹¹ pri M. Soboti in tam rojene ter s krajem povezane ljudi.

7 Zgodovinski oris razvoja srednje ekonomske in družboslovne šole v Murski Soboti, *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 1992, 1, str. 25–45.

8 Enotnost prekmurske evangeličanske in katoliške duhovščine glede šolstva v Prekmurju, *V edinosti: ekumenski zbornik*, 2003, str. 173–177; <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/gradivo/enotnost>.

9 Edukacija o holokavstu v Sloveniji, *Slovenski Judje: zgodovina in holokavst III.*, 2014, str. 135–148.

10 Iz dežele daljne, <http://vfokus.com/post/357620/iz-dezele-daljne-zbirka-stoletnih-pesmi-sandorja-valyija>.

11 F. Kuzmič, Veščica – podoba vasi skozi stoletja, <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/nasi-kraji/vescica>.

Mag. Franc Kuzmič prebira odlomek iz prekmurskih tiskov na predavanju ob odprtju razstave Reformacija v Prekmurju, Muzej krščanstva na Slovenskem, Stična, 18. 5. 2011 (hrani SŠM, fototeka, foto Branko Šuštar).

Nekateri so se ukvarjali tudi s slikarstvom (Ludvik Šooš) in pesništvom (Karel Kosednar, Oto Kūzmič), drugi so poučevali (učitelj Šandor Flisar, prof. ekonomije Oto Norčič) in se bavili s teološkim in zgodovinskim delom (Mihael Kuzmič). Nato je Feri zelo enciklopedično in na kratko predstavil tudi sebe:

“Rojen 3. 11. 1952 v Murski Soboti. Po končani srednji ekonomski šoli v Murski Soboti študiral na Pedagoški akademiji v Ljubljani, nato na Filozofski fakulteti v Ljubljani in še teologijo na ETF v Osijeku,¹² diplomiral 1991. Magistriral je leta 2001 iz cerkvene zgodovine.¹³ Služboval na srednjih šolah v Murski Soboti, v Pokrajinski in študijski knjižnici (hungarist, domoznanstvo), v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti pa kot kustos pedagoga. V letih 1991–2005 je bil gostujoči profesor cerkvene zgodovine na teološki fakulteti v Osijeku. Uredil je več knjig, napisal je veliko razprav in člankov ter ocen s področja domoznanstva in cerkvene zgodovine. Prav tako je sestavil veliko bibliografij.”

Sodelavci v Ljubljani kar nekaj let sploh nismo opazili, da je upokojen, saj smo ga srečevali in sodelovali z njim, ko je nadaljeval svoje delo, povezano

¹² Evangeoski teološki fakultet u Osijeku.

¹³ F. Kuzmič, *Zgodovinski prikaz publicistične, versko-literarne in izdajateljske dejavnosti Binkoštné Cerkve v Jugoslaviji v obdobju 1936–1991*: magistrsko delo, Osijek 1991.

s Pomurskim muzejem v Murski Soboti in z zgodovino narodnostno in versko pestre "slovenske okrogline". Veliko njegovega dela je vtkanega v razvoj soboškega muzeja, ki na svojih spletnih straneh ponuja vsem v uporabo tudi vrsto njegovih prizadevno pripravljenih prispevkov. Tako je tam tudi njegov slovarski prispevek (Prekmursko-slovenski slovar, zbrane besede, 2008)¹⁴ in številne tematske bibliografije,¹⁵ tudi bibliografija tiskov v prekmurščini 1920–1998.¹⁶ Med osebnimi bibliografijami je tudi kakšna šolniška, kot npr. soavtorja dela o zgodovini Prekmurja in šolskega ravnatelja Miroslava Kokolja 1906–1989).¹⁷ V elektronski obliki pa na spletni strani Pomurskega muzeja najdemo tudi vrsto drugih prispevkov mag. F. Kuzmiča, tudi o krajevni zgodovini.

Ob upokojitvi 2012 je mag. Franc Kuzmič prejel plaketo Mestne občine Murska Sobota za izjemen prispevek na področju popularizacije zgodovine in naše kulturne dediščine, poleti 2018 pa so mu posthumno podelili še naziv častnega občana.¹⁸ S tem je domače Prekmurje pokazalo nanj kot na cenjeno in spoštovano osebnost, ki je povezovala in raziskovala teme kulturne zgodovine Pomurja. To so 14. aprila letos izražali tudi številni pogrebci in govorniki, pa tudi spoštljivo in vsebinsko bogato spominsko srečanje zatem v Binkoštni cerkvi v Murski Soboti, saj je Feri deloval tudi kot binkoštni pastor. Spletni komentarji, ki so spremljali vest o njegovi nenadni smrti so lepo pokazali na Ferija, ki je bil "srčen in preprost človek, predvsem pa pošten", človek "z izjemnim duhom, ki je spoštoval vse vrednote, ne samo prekmurske, slovenske, madžarske in židovske".¹⁹ Tako široko je bilo tudi njegovo znanje in ni čudno, da so ga prijatelji in kolegi iz Pomurskega muzeja označili: "Odprt vsem in vsemu, ki 'vse ve' in je pripravljen kadarkoli pomagati pri iskanju podatkov ali z nasvetom. Tisti, ki ga ženejo izjemna radovednost, povezana z energijo, za katero se zdi, da je neizčrpna, radoživost in večni humor."²⁰ Tako se ga z nasmehom spominjamo tudi sodelavci v muzeju in ohranjamo nanj spoštljiv in hvaležen spomin sodelovanja in prijateljavanja.

Branko Šuštar

14 Prekmursko-slovenski slovar, zbrane besede, 2008;

<http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/slovar>.

15 F. Kuzmič, *Tematske bibliografije*; <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/bibliografije/tematske-bibliografije>.

16 F. Kuzmič, *Bibliografija tiskov v prekmurščini 1920–1998*; <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/bibliografije/tematske-bibliografije/tisk>.

17 F. Kuzmič, *Bibliografija Miroslava Kokolja*; <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/bibliografije/osebne-bibliografije/kokolj>.

18 Občinski nagrajenci, <http://www.murska-sobota.si/ob%C4%8Dinski-nagrajenci>.

19 Umr! je Franc Kuzmič, https://www.pomurec.com/vsebina/46995/Umr!_je_Franc_Kuzmic.

20 <https://www.facebook.com/Pomurski.Muzej>, 6. aprila 2018.

Franc Kuzmič ali Feri – kot smo ga kolegi muzealci radi klicali, je bil v Pokrajinskem muzeju Murska Sobota kot muzejski svetovalec, kustos pedagog in bibliotekar zaposlen dvajset let (od leta 1992 do upokojitve 2012). Tudi sama sem v Slovenskem šolskem muzeju med drugim vrsto let opravljala delo kustodinje pedagoginje in tako sva se spoznala in srečevala na sestankih Pedagoške sekcije, kjer je aktivno sodeloval od leta 1992 do leta 2007, ko je njegovo pedagoško delo v muzeju prevzela kolegica Tamara Andrejek. Spomin seže daleč v leto 1993, ko sva se prvič srečala na zborovanju Slovenskega muzejskega društva v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti. Na zborovanju je v okviru Pedagoške sekcije, ki je leto poprej spet začela delovati, sodeloval s prispevkom o vlogi izobraževanja v domoznanstvu.²¹ V okviru sekcije smo se kustosi pedagogi slovenskih muzejev srečevali na sestankih, strokovnih ekskurzijah, delavnicah in izobraževanjih. Spominjam se ga kot človeka, ki je bil vedno nasmejan, dobre volje in pripravljen pomagati. Tudi v napetih trenutkih je vedno poskrbel za dobro voljo in smeh.

Večkrat sva sodelovala pri raznih projektih, tako v okviru Pedagoške sekcije kot v okviru strokovnega dela v Slovenskem šolskem muzeju. Leta 1997 sem bila urednica naše revije Šolska kronika in Feri, ki je bil tudi bibliotekar, je objavil Bibliografijo o muzejski pedagogiki.²² Z nasveti in informacijami ter izborom gradiva in fotografij je pomagal pri razstavi Protestantsko šolstvo na Slovenskem pri pripravi panoja Protestantsko šolstvo v Prekmurju.²³ Za razstavo oz. tematsko številko Šolske kronike o šolskih vrtovih je napisal članek o šolskem vrtu osnovne šole Kupšinci, ki jo je obiskoval vseh osem let.²⁴

Več sva se srečevala, ko se je upokojil in je pogosto prihajal v Ljubljano na razna srečanja, sestanke, predavanja, ki jih je imel veliko tudi v tem obdobju. In če je le imel čas, se je oglasil v našem muzeju na klepetu.

Zadnjič sva strokovno sodelovala letos konec marca pri pripravi nove stalne razstave, kjer sem pripravljala obdobje protestantizma v slovenski šolski zgodovini. In koga sem poklicala na pomoč? Seveda Ferija, odličnega poznavalca prekmurskega protestantskega šolstva, ki mi je nesebično pomagal z nasveti in idejami, tudi ob devetih zvečer po telefonu, če je bilo treba.

Žal mu ne bom mogla več poslati teksta o slovenskem protestantskem šolstvu v končno recenzijo in mu reči: Hvala, Feri!

Mateja Ribarič

21 Franc Kuzmič: Vloga izobraževanja v domoznanstvu, *Zborovanje Slovenskega muzejskega društva*, Murska Sobota 1997, str. 140–143.

22 Franc Kuzmič: Bibliografija o muzejski pedagogiki, *Šolska kronika* 1997, str. 308–321.

23 *Protestantsko šolstvo na Slovenskem*, Slovenski šolski muzej, 30. 10. 2008–31. 3. 2009.

24 Franc Kuzmič: Šolski vrt Osnovne šole Kupšinci v Prekmurju, *Šolska kronika* 2015, št. 3, str. 469–474.